

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobkyně: **I. P. K.**
bytem
zastoupena JUDr. M. P. Ph.D., advokátem
se sídlem X

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
se sídlem Na poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 7. 2019, sp. zn. SZ/MPSV-2019/117492-921, č. j. MPSV-2019/156238-921

takto:

- I. Žaloba *se zamítá*.
- II. Žalobce *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému *se nepřiznává* právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Žalobkyně neúspěšně žádala o příspěvek na živobytí. Podle správních orgánů jim neposkytla dostatečnou součinnost. Neosvědčila skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku. Proto její žádost zamítly. Žalobkyně nicméně namítá, že nesprávně zjistily skutkový stav věci. Krajský soud se proto zaměřil na otázku, zda žalobkyně správním orgánům potřebnou součinnost poskytla, a zda tak vznikl důvod pro zamítnutí její žádosti.

II. Skutkové okolnosti a rozhodnutí správních orgánů

2. Dne 20. 12. 2018 podala žalobkyně žádost o příspěvek na živobytí. Úřad práce ČR – krajská pobočka v Brně („úřad práce“) rozhodnutím ze dne 23. 4. 2019, č. j. 3499/2019/BUC („rozhodnutí úřadu práce“), příspěvek žalobkyni nepřiznal. Konstatoval, že mu žalobkyně neposkytla potřebnou součinnost pro náležité zjištění skutkového stavu. Řádně totiž neprokázala své sociální a majetkové poměry. A nereagovala na písemnou výzvu ze dne 20. 3. 2019, jejímž cílem bylo zjistit okruh společně posuzovaných osob.
3. K tomuto závěru úřad práce dospěl na základě několika skutkových zjištění. Žalobkyně je rozvedená a vyživuje dva syny a dceru. Její příjem tvoří zejména výživné od bývalého manžela (5.900 Kč měsíčně) a příjmy za výkon fotbalové rozhodčí, které za rozhodné období tří měsíců tvořily 12.720 Kč. Úřad práce žalobkyni mezi příjmy započítal také přídavky na děti v celkové výši 3.660 Kč. A opakovaný finanční dar od její matky ve výši 1.662 Kč měsíčně. Žalobkyně totiž svým dětem platí životní pojištění, na které ji má dávat peníze matka. Náklady na bydlení tvoří nájem a platby za energie. Úřad práce je vypočetl průměrně na 10.224 Kč měsíčně.
4. Žalobkyně také v žádosti uvedla, že vlastní motorové vozidlo značky Chrysler v hodnotě zhruba 45.000 Kč. Úřad práce vykonal u žalobkyně dvě neohlášená sociální šetření (v lednu a březnu 2019). První šetření žalobkyně neumožnila. Tvrdila, že musí za tři hodiny se synem odejít na zkoušku, předtím se musí nachystat, připravit oběd a vyzvednout dceru ze školky. Dříve požadovala, aby ji úřad práce o termínu šetření předem informoval. Před domem žalobkyně parkovala dvě auta – Chrysler a Renault. Žalobkyně uvedla, že Renault má vypůjčený. Nevěděla, komu patří. Úřad práce zjistil, že vlastníkem automobilu je matka žalobkyně a žalobkyně je jeho provozovatelkou. Ze svého účtu žalobkyně také platila náklady právního zastoupení.
5. V průběhu řízení žalobkyně uvedla, že příjem za činnost rozhodčí jí zasílají na účet její matky. Výpis z tohoto účtu nejprve neposkytla. Tímto způsobem žalobkyně údajně své matce splácí půjčku, kterou si od ní musela vzít, protože nedostala dávky pomoci v hmotné nouzi. Později žalobkyně doložila výpis z účtu, ze kterého plyne, že jeho majitelem je její matka. Úřad práce však nemohl ověřit, zda žalobkyně nemá k účtu dispoziční právo.
6. Úřad práce během řízení pojal podezření, že spolu se žalobkyní užívá dům také její právní zástupce - pan M. P. Z katastru nemovitostí úřad práce zjistil, že nemovitost, kterou měla žalobkyně v nájmu, zatěžuje věcné břemeno ve prospěch pana P. V průběhu sociálního šetření v lednu 2019 se pracovníci úřadu práce dotazovali dvou sousedů, zda vědí, kde pan P. bydlí. Shodně popsali, že bydlí na konci ulice u domu bez fasády s hnědými okny a vchodem z boku. Jednalo se o dům žalobkyně. Pracovnice úřadu práce také podle záznamu ve spise viděla na konci ledna 2019 pana P. nakupovat se synem žalobkyně. Na počátku února 2019 ho pak viděla ve voze žalobkyně, která ho přivezla k obchodu a odjela.
7. S druhým neohlášeným sociálním šetřením žalobkyně souhlasila. Pracovníci úřadu práce zjistili, že se v koupelně nachází pánská kosmetika (deodorant, parfém, holicí potřeby atd.). Žalobkyně uvedla, že spolu se syny (kterým v té době bylo 10 a 13 let) používá pánskou kosmetiku. V přízemí domu byl sušák s prádlem, včetně prádla pánského. V botníku byla pánská obuv. Podle žalobkyně vše patřilo jejímu staršímu synovi. Starší syn se zavřel ve svém pokoji a jeho prohlídku žalobkyně neumožnila. Zpočátku také odmítala umožnit šetření v horním patře domu. Zdůvodnila to tím, že patro je v rekonstrukci a ona může užívat pouze spodní patro. Po sdělení pracovníků úřadu práce, že podle nájemní smlouvy může užívat celý dům, šetření v patře umožnila. Zastihli zde pana P., jak sedí na židli s

notebookem. Na dotaz uvedl, že bydlí v Brně. Přesnou adresu sdělit odmítl. Žalobkyně se k jeho přítomnosti nevyjádřila, pouze uvedla, že nemá povinnost ho živit.

8. V návaznosti na tato zjištění měl úřad práce za to, že žalobkyně s panem P. udržuje partnerský vztah a dotyčný by mohl být společně posuzovanou osobou. Spisová dokumentace obsahuje také další písemnosti, které o jejich vztahu svědčí (např. společné fotografie z Facebooku). *Úřad práce proto dne 20. 3. 2019 vyzval žalobkyni, aby doplnila údaje o panu P. a doložila jeho majetkové poměry.* Dále úřad práce požadoval, aby žalobkyně zdůvodnila svoje sociální a majetkové poměry, doplnila okruh společně posuzovaných osob a doložila doklad prokazující majitele a dispoziční práva k účtu její matky. Poučil ji, že nevyhovění výzvě může vést k nepřiznání dávky podle § 49 odst. 5 zákona č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi („zákon o pomoci v hmotné nouzi“).
9. Pan P. se poté dne 10. 4. 2019 dostavil osobně na úřad práce. Na výzvu úřadu práce ze dne 20. 3. 2019 nereagoval. Uvedl, že nemá stanovenou vyživovací povinnost ani dietní stravování. Požádal o tiskopis na prohlášení o celkových majetkových a sociálních poměrech a na doklad o měsíčních příjmech. Dále požádal o kopii spisové dokumentace ve věci žádosti žalobkyně o příspěvek na živobytí. Podle protokolu o tomto jednání pak pan P. uvedl, že se k podkladům ve spise vyjádří do pěti dní. *To se nestalo.* Proto úřad práce vydal dne 23. 4. 2019 rozhodnutí (viz bod 1 výše).
10. Proti rozhodnutí úřadu práce podala žalobkyně blanketní odvolání, ve kterém pouze obecně namítala, že úřad práce nepostupoval v souladu se zákonem a své závěry vyvodil na základě nesprávně zjištěného skutkového stavu. *Žalovaný ji vyzval k doplnění odvolání. Na výzvu k odstranění vad však nijak nezareagovala.*
11. Žalovaný rozhodnutím ze dne 26. 7. 2019, č. j. MPSV-2019/156238-921 („rozhodnutí žalovaného“) zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí úřadu práce. Ztotožnil se s úřadem práce ve skutkových zjištěních, která vedla k pochybnostem o pravdivosti údajů, jež žalobkyně uváděla do žádosti o příspěvek na živobytí. *Žalobkyně řádně neosvědčila skutečnosti rozhodné pro přiznání dávky.* Odpovědnost za zjištění skutkového stavu sice nese správní orgán, nicméně ani žadatel nesmí být pasivní. Listinné podklady ve spisové dokumentaci podle žalovaného prokazují pochybnosti o okruhu společně posuzovaných osob. *Přestože úřad práce žalobkyni, resp. jejího právního zástupce vyzval k prokázání relevantních skutečností, neposkytli součinnost.*

III. Obsah žaloby

12. Žalobkyně považuje rozhodnutí obou správních orgánů za nesprávná. Správní orgány podle ní postupovaly v rozporu se zákonem a nesprávně zjistily skutkový stav. Žalovaný nepřezkoumal rozhodnutí úřadu práce v plném rozsahu. Postupoval jednostranně a na základě zavádějících a presumovaných údajů, které nemají oporu ve správním spisu. Nebral v úvahu to, že důkazem může být vše, co může přispět ke zjištění skutečného stavu věci, zejména výpovědi účastníků řízení a doložení listinných důkazů.

IV. Vyjádření žalovaného

13. Žalovaný ohledně skutkových zjištění odkázal na své rozhodnutí. Pro nárok na příspěvek na živobytí je nutné určit okruh společně posuzovaných osob, protože se zohledňuje i jejich příjem. *Skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku musí osvědčit žadatel a dotčené osoby.* Mezi ně patří např. osoby, které společně užívají nemovitost, ledaže žadatel prokáže, že

s touto osobou sice užívá byt, ale nepodílí se s ní na úhradě nákladů společných potřeb. Z podkladů rozhodnutí vyplynulo, že žalobkyně užívá byt společně s panem P. O jejich společném životě svědčí i to, že spolu po vydání rozhodnutí žalovaného uzavřeli sňatek. Pan P. proto měl být společně posuzovanou osobu. Své majetkové a sociální poměry však na výzvu nedoložil. Žalobkyně proto nesplnila podmínky nutné pro posouzení její žádosti a přiznání dávky.

14. Krajský soud zaslal vyjádření žalovaného žalobkyni k případné replice, k jejímuž podání jí stanovil lhůtu jednoho měsíce. Zástupce žalobkyně přislíbil repliku na vyjádření žalovaného ve stanovené lhůtě. Nezaslal ji.

V. Jednání

15. Dne 5. 5. 2021 se u krajského soudu konalo jednání. Žalovaný se z něj omluvil. Krajský soud upozornil žalobkyni a jejího zástupce, že v průběhu řízení došlo ke změně ve složení soudu. Samosoudkyni, které byla věc původně přidělena, ke dni 31. 12. 2020 zanikla funkce soudkyně z důvodů podle § 94 písm. a) zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích. V souladu s platným rozvrhem práce krajského soudu pro rok 2021 byla tato věc přidělena novému samosoudci. Krajský soud proto dal žalobkyni možnost případně vznést námitku podjatosti. Žalobkyně námitku podjatosti nevznesla.
16. Zástupce žalobkyně následně odkázal na písemné vyhotovení žaloby a s omluvou za nezaslání repliky na vyjádření žalobce s k němu vyjádřil při jednání. Vysvětloval okolnosti věci z pohledu žalobkyně a reagoval také obsah záznamů o šetřeních úřadu práce. Krajský soud následně zrekapituloval obsah správního spisu, z nějž vypíchl okolnosti relevantní pro tuto věc. Poukázal mj. na výzvu úřadu práce ze dne 20. 3. 2019, obsah záznamu o jednání pana P. na úřadu práce dne 10. 4. 2019 a nevyslyšenou výzvu žalovaného k odstranění vad odvolání. Žalobkyně ani její zástupce nakonec neuplatnili žádné další důkazní návrhy. Po závěrečném návrhu a krátkém přerušení krajský soud vyhlásil tento rozsudek.

VI. Posouzení věci krajským soudem

17. Žaloba *není důvodná*.
18. Krajský soud předesílá, že námitky, které žalobkyně uplatnila v žalobě, jsou (stejně jako v jejím odvolání) velice obecné. Na jednu stranu namítá nesprávně zjištění skutkového stavu a tendenční přístup žalovaného. Na druhou stranu neuvádí, v čem konkrétně měl spočívat. V rámci žalobní lhůty prakticky vůbec nereagovala na konkrétní skutečnosti, které žalovaného i úřad práce vedly k zamítavému rozhodnutí. Vysvětlení a námitky, které zazněly až při jednání, měly v této věci zaznít mnohem dříve. Ideálně samozřejmě ve správním řízení, ve kterém žalobkyně měla povinnost reagovat na výzvy úřadu práce a žalovaného. Ale neučinila tak.
19. K neúspěchu žádosti žalobkyně o příspěvek na živobytí vedly pochybnosti správních orgánů ohledně okruhu společně posuzovaných osob, jejichž příjmy je nutné zohlednit při posuzování nároku na příspěvek. Úřad práce i žalovaný měli za to, že mezi tyto osoby je nutné zařadit také právního zástupce žalobkyně – pana P. Proto vyzvali žalobkyni, aby o doložila jeho majetkové a sociální poměry a doplnila další požadované informace. Dali ji tak příležitost vše uvést z jejího pohledu na pravou míru. Ale žalobkyně na výzvu odpovídajícím způsobem nezareagovala. Což nenapravila ani v rámci odvolacího řízení.

20. Je třeba zdůraznit, že nárok na příspěvek na živobytí má osoba v hmotné nouzi, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob (§ 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi). Z uvedeného vyplývá, že aby správní orgány mohly zjistit, zda žadatel má nárok na příspěvek, je nutné nejprve stanovit okruh osob, jejichž příjmy bude následně posuzovat. Okruh společně posuzovaných osob se stanoví podle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu („zákon o životním a existenčním minimu“; srov. § 2 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi). Podle § 4 odst. 1 písm. d) zákona o životním a existenčním minimu do něj patří také osoby, které společně užívají byt, s výjimkou osob, které prokáží, že spolu trvale nežijí a společně neuhrazují náklady na své potřeby.
21. Jestliže by tedy pan P. užíval byt spolu se žalobkyní, mohl by patřit mezi společně posuzované osoby ve smyslu právě popsané právní úpravy. Úřad práce by v takovém případě musel zjišťovat i jeho sociální a majetkové poměry. Z okruhu společně posuzovaných osob by vypadl, pokud by se prokázalo, že se žalobkyní trvale nežije anebo že spolu neuhrazují náklady na své životní potřeby.
22. V tomto případě zjištěné okolnosti dostatečně nasvědčovaly tomu, že pan P. má se žalobkyní vztah a bydlí s ní. Svědčilo mu věčné břemeno k nemovitosti, ve které žalobkyně bydlí. Dva sousedé potvrdili, že bydlí v domě s žalobkyní. Na sociálních sítích měli společné fotografie. Podle úředního záznamu jej pracovnice úřadu práce viděla nakupovat potraviny společně se synem žalobkyně. Během sociálního šetření byl v patře domu žalobkyně, kam žalobkyně sociální pracovnice zpočátku nechtěla pustit. Pan P. (jehož advokátní kancelář sídlí v X), sice uváděl, že bydlí v Brně, odmítl však sdělit konkrétní adresu. V koupelně měla žalobkyně pánskou kosmetiku a na sušáku pánské oblečení.
23. Úřad práce proto nepochybil, pokud na základě těchto skutečností zařadil pana P. do okruhu společně posuzovaných osob. *Bylo pak na něm a žalobkyni, aby prokázali, že spolu trvale nežijí a neuhrazují spolu náklady na své životní potřeby. To však neudělali.* Výzvě k doložení majetkových a sociálních poměrů pana P. nevyhověli. Pan P. jako advokát žalobkyně v odvolání ani v žalobě skutková zjištění správních orgánů věcně nerozporoval. Námitky koncipoval zcela obecně, aniž by specifikoval, v čem konkrétně měly správní orgány pochybit a která z jejich zjištění jsou nesprávná. Za této situace krajský soud musel dát za pravdu žalovanému. Skutkový stav, ze kterého žalovaný i úřad práce vycházeli, má dostatečnou oporu ve správním spisu. Žalobkyně a její právní zástupce svojí procesní neaktivitou – zejména po výzvě úřadu práce ze dne 20. 3. 2019 – ani nevytvořili prostor, aby na skutkové okolnosti plynoucí ze spisu nahlíželi jinak. Pokud by v těchto fázích řízení před úřadem práce a žalovaným ze strany žalobkyně padla tvrzení, která zástupce žalobkyně uváděl při jednání před soudem (ač tato tvrzení při jednání nespojoval s důkazními návrhy), mohl takový prostor správním orgánům vzniknout.
24. V řízení o žádosti účastníci řízení nesou díl odpovědnosti za zjištění skutkového stavu. Tomu odpovídá, že žalobkyně měla v řízení povinnost osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, na její výši nebo výplatu (§ 49 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi]. Nesplnění této povinnosti mohlo po předchozím upozornění vést k zamítnutí žádosti o příspěvek (§ 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi; srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 12. 2020, č. j. 10 Ads 225/2019-26). Údaje o společně

posuzovaných osobách jsou skutečnostmi rozhodnými pro posouzení nároku na příspěvek na živobytí.

25. Úřad práce žalobkyni dne 20. 3. 2019 vyzval k doložení sociálních a majetkových poměrů a dalších informací ohledně pana P. Součástí výzvy bylo poučení, že pokud žalobkyně výzvě nevyhoví, může úřad práce rozhodnout o nepřiznání dávky. *Pokud tedy žalobkyně ani pan P. (vystupující v řízení navíc jako její právní zástupce) přes uvedené poučení neposkytnou úřadu práce žádanou součinnost, nedoloží požadované skutečnosti a ani neprokázali, že by pan P. neměl být společně posuzovanou osobou, pak vznikly podmínky pro zamítnutí žádosti žalobkyně podle § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi.* Pokud tedy správní orgány za daných okolností rozhodly, jak rozhodly, pak rozhodly správně a v souladu se zákonem.

VII. Závěr a náklady řízení

26. Krajský soud posoudil žalobní námitky jako nedůvodné. Žalobu proto zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.). Neúspěšná žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému žádné náklady řízení nad rámec jeho běžné administrativní činnosti nevznikly (§ 60 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Pokud kasační stížnost proti tomuto rozsudku nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele, Nejvyšší správní soud ji odmítne pro nepřijatelnost.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, pokud má stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno, 5. května 2021

Martin Kopa, v. r.
samosoudce